

Reportáž z rozhovoru s JUDr. Tomášem Krausem, natočeném v sobotu 30. března 2025 ve Starých Splavech pro projekt Příběhy našich sousedů

Amálie Novotná – Pan doktor Tomáš Kraus je synem rodičů, kteří přežili holokaust. Jejich silné příběhy a životní osudy opatruje a uchovává pro další paměť. Jeho táta, známý prvorepublikový pražský novinář, František Robert Kraus o svých zkušenostech z holokaustu dovedl veřejně vyprávět. Maminka Tomáše Krause o holokaustu mlčela. Zajímá nás život Františka Roberta Krause před druhou světovou válkou?

Tomáš Kraus – Táta se poměrně brzy dostal k novinářině. Takže byl dost známý novinář předválečný, německy píšící. Pak se dostal do ČTK, do Československé tiskové agentury a odtud, nebo souběžně s tím do rozhlasu. A v rozhlasu založil krátkovlnné vysílání pro zahraničí. Takže on v rádiu byl opravdu doma. No a po roce osmatřicet ho vyhodili odevšad.

Viktorie Treutnerová – Mnoho židovských rodin na konci třicátých let emigrovalo z Československa. Uvažovala i vaše rodina, že opustí republiku?

Tomáš Kraus – Před válkou dostal táta několik nabídek, jakožto prominentní novinář. Nejel nikam, protože tady měl mámu. Řekl, že ji tady nemůže nechat.

Petr Stejskal – Rodiče Tomáše Krause uzavřeli sňatek týden před tím, než musel jeho táta odejít do koncentračního tábora.

Tomáš Kraus – Můj táta šel do Terezína čtyřicátého listopadu 1941. Úplně první transport, který se dostal do Terezína – bylo to tzv. Aufbaukommando, to znamená komando

výstavby a oni to posádkové město, kde vždycky byla armáda, tak měli za úkol přetvořit na to ghetto, jako v podstatě koncentrák. Ale v té době to ještě netušili, oni tam prostě odjeli na práci a nevěděli, že se odtamtud už pak nedostanou.

Jan Marciník – Jaké byly osudy Františka Roberta Krause, jako válečného vězně v posledních měsících války?

Tomáš Kraus – Oni utekli z toho druhého lágru, kde byli, to byl pracovní lágr který se jmenoval Plechhamr a bylo to parta terezínských vězňů, kteří se celou dobu drželi spolu a když se chystal pochod smrti tak jim se z toho druhého lágru podařilo utéct, Němci už nedávali moc pozor, protože se blížila fronta, tak už v tom povolili. Přesto pochod smrti odešel, ale už bez nich.

Klára Petrnoušková – Ani po roce 1945, ani po změně režimu, v roce 1948, nebyla rodina pana Tomáše Krause v bezpečí. Tehdy byla pod neustálým dohledem státní bezpečnosti.

Tomáš Kraus – STB po nás šlo i tím, že nám odposlouchávalo telefony a monitorovali nás kamerami, stejně jako chartisty. Jenom protože jsme byli Židé, my jsme byli vlastně potenciální nepřátelé, protože jsme mohli se stát agenty sionismu.

Když se na to člověk podívá takhle zpětně. My jsme dokázali strašných věcí, které dnes už by asi nebylo zapotřebí. Jak člověk není pod tlakem, tak není kreativní... Za komunistické totality vznikaly věci, které by dneska asi nevznikly, protože to nikdo nepotřebuje. Dneska má blahobyť vlastně i druhou stranu, protože všechno je.

Veronika Jetenská – Tomáš Kraus celý život opatruje odkaz svých rodičů. Jejich životní příběhy ovlivnily i jeho život. Měl sen stát se filmovým režisérem, nebyl však vyvoleným. A tak

vystudoval právnickou fakultu a zkušenosti získal také v zahraničním oddělení Supraphonu, kde pracoval v blízkosti milované hudby. Po roce 1989 zastával funkci jako tajemník Federace židovských obcí. Zde setrval celých 31 let. Významně pomohl navrácení konfiskovaného majetku z období nacismu i komunismu.